

Nytt ljus över Kubakrisen när sovjetiska missiler fick USA:s president John Kennedy att hota med kärnvapenkrig

Nytt ljus över Kubakrisen när sovjetiska missiler fick USA:s president Kennedy att hota med kärnvapenkrig

Vad ingen då visste var att Kennedy i hemlighet lät avlyssna sitt säkerhetsråd. Desto bättre för historikerna! Två nya böcker tillför nya, tidigare okända, fakta. Böckerna anmäldes 9 september av Andrew Cockburn i London Review of Books och jag tar mig friheten att referera hans artikel.

1960 hade John Kennedy kandiderat i presidentvalet på en hökartad plattform, och sedan han tillträdde hade han gett nya pengar till militären under den falska förutsättningen att Eisenhower hade låtit Sovjet få överlägsenhet, det ökända 'missilgapet'. Så han var särskilt sårbar för republikanska anklagelser för att inte ta det förmodade hotet från Kuba på allvar. Kennedy var själv helt medveten om att nukleära missiler på Kuba inte utgjorde något verkligt hot mot den nationella säkerheten, även om de något minskade USA:s enorma ledning i vapen som kunde nå den andres hemland.

Generalstabschefen hade berättat för honom att en amerikansk kärnvapenattack skulle utplåna det sovjetiska samhället, men den oundvikliga hämnden kunde fortfarande döda upp till femton miljoner amerikaner. Krig med Sovjetunionen var därför uteslutet. 'Vilken skillnad gör det??' sade Kennedy den 16 oktober 1962, dagen då han fick fotografiska bevis på de kubanska raketerna. 'De har ändå tillräckligt för att spränga oss i luften.'

Men närvaron av en fientlig kärnvapenbas på USA:s bakgård hotade honom ändå med politisk katastrof.

Han hanterade problemet genom att ingå en överenskommelse med Chrusjtjov, bakom ryggen på de flesta av sina högre rådgivare, om att dra tillbaka amerikanska missiler från Turkiet i utbyte mot ett liknande sovjetiskt tillbakadragande från Kuba.

Byteshandeln förblev hemlig långt efter att Kennedy var död. I årtal var den allmänt accepterade historien att den unge presidenten mötte Sovjets hänsynslösa spel med lugn och obeveklig beslutsamhet.

Som utrikesminister Dean Rusk, som visste bättre, sammanfattade det: 'Den andra killen blinkade.'

Den här versionen stod oemotsagd inte minst för att den understöddes av Kennedy själv i påhittiga läckor till favoritjournalister och sedan befästes i hans yngre brors dramatiska berättelse, 'Tretton dagar'. Robert Kennedys postumt publicerade berättelse, som gjorde mycket av hans egen roll som förnuftets röst, stöddes av Kennedyklanens hagiografer, särskilt Arthur Schlesinger, presidentens särskilda assistent, och Ted Sorensen, hans främsta talskrivare.

Olyckligtvis för dessa självsäkra berättelser hade Kennedy i hemlighet installerat ett inspelningssystem i olika kontor i Vita huset

och spelat in mötena i Nationella säkerhetsrådets verkställande kommitté under hela krisen.

Troligen med Robert Kennedy, dåvarande justitieminister, som enda undantag visste ingen av ledamöterna, inklusive utrikes- och försvarsministrarna, att de spelades in. Helt avhemligad, korrekt utskriven och slutligen offentliggjord i slutet av 1990-talet avslöjade detta obestriddiga dokument att alla tidigare insiderberättelser var både felaktiga och förskönande för dem själva.

Robert Kennedy hade långt ifrån varit förnuftets röst. Nästan hysteriskt krigslysten uppmanade han inte bara till bombningar av Kubas missilbaser utan också till en fullskalig invasion av Kuba, trots att han, som hans egna dagböcker visar, visste att krisen redan var på väg att lösas genom en uppgörelse med Sovjet. Robert McNamara, som var försvarsminister från 1961 till 1968, kallade senare Robert Kennedys inställning till Kuba "hysterisk".

Uppgörelsen innebar att USA drog tillbaka sina kärnvapenmissiler från Turkiet i utbyte mot att Sovjet avbröt missilleveranserna till Kuba. Robert Kennedy fick brodern Johns uppdrag att informera sovjetambassadören Anatolij Dobrynin om att USA skulle avlägsna sina Jupitermissiler från Turkiet, missiler som kunde nå Moskva och vars utplacering överskridit Moskvans "röda linje".

Ett efter ett håller frågetecknen kring Kubakrisen på att rätas ut. Den ena av de båda författarna, Theodore Voorhees, argumenterar för att någon verklig fara för storkrig aldrig existerade. Kennedy och Chrusjtjov var lika beslutna att undvika militär konflikt och båda hade sådan ställning i sitt land att de kontrollerade situationen. Denna slutsats är förstås störande för alla som byggt sina berättelser (inte minst i litteratur och film) på att ett ragnarök undveks med knappast möjliga marginal.

I verkligheten gick det ganska lugnt till. Meddelanden från den sovjetiska statsledningen gick med cykelbud genom Moskvas gator till USA-ambassaden. Förutom en gång när Chrusjtjov gick ut i radio för att budskapet skulle komma snabbare fram.

Stefan Lindgren

De nya böckerna är:

The Silent Guns of Two Octobers: Kennedy och Khrushchev Play the Double Game av Theodore Voorhees, ISBN 978 0 472 03871 8 och

Nuclear Folly: A New History of the Cuban Missile Crisis av Serhii Ploky, ISBN 978 0 241 45473 2

Tilläggas kan att Sheldon Stern, en tidigare historiker vid Kennedy-biblioteket i sin bok "The Cuban Missile Crisis in American Memory" (2012), följer försvarsminister McNamaras agerande dag för dag.

<https://www.lrb.co.uk/the-paper/v43/n17/andrew-cockburn/defensive-not-aggressive>

HÄV BLOCKADEN MOT KUBA!

Bli en del av solidaritetsrörelsen!

Bli medlem i Svensk-Kubanska

Eller skicka ett bidrag till Stödfonden

Ange namn, e-post, adress och skicka 300 kr för ett års medlemskap (150 för pensionärer, arbetslösa och studerande)

Swish 123 589 0975 eller Pg 40 54 11 ? 0

Bidrag till insamlingen "Mediciner till Kuba"?

23 57 15 ? 0 ELLER Swish 123 182 37 72